

29 november 2010

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

---

29 november 2010

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

---

29 november 2010

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu

---

29 november 2010

PERSBERICHT: LIBERALISERING VAN EUROPESE DEFENSIEMARKT VUURT HET DEBAT OVER CONTROLE OP WAPENHANDEL AAN

Vandaag (29/11) vindt in het Vlaams Parlement een conferentie plaats over controle op wapenexport en de ontluikende Europese defensiemarkt. Met de steun van het Belgische EU-voorzitterschap en in samenwerking met de Vlaamse administratie brengt het Vlaams Vredesinstituut vertegenwoordigers van de Europese instellingen, verschillende lidstaten, het bedrijfsleven en NGO's samen. Het is voor het eerst dat al deze stakeholders zich samen buigen over de impact van de nieuwe EU-richtlijn die de Europese defensiemarkt liberaliseert.

Creatie van een eengemaakte defensiemarkt moet Europese defensie-industrie aanzwengelen

Vanaf 2012 wordt het voor de defensiegerelateerde industrie een stuk eenvoudiger om wapens en militair materieel uit te voeren naar een andere EU-lidstaat. Voor het gros van die producten zal men immers niet meer voor elke individuele export een uitvoervergunning dienen aan te vragen, zoals nu het geval is. De richtlijn vervangt het huidige systeem van individuele vergunningen door een systeem van algemene en globale vergunningen, waardoor verschillende transacties gedekt kunnen worden door eenzelfde vergunning. De logica is dat, gezien de beperkte veiligheidsrisico's van wapenhandel voor vrede en veiligheid binnen de EU, handelsbelemmeringen afgebouwd kunnen worden om de defensie-industrie meer zuurstof te geven.

Geliberaliseerde interne defensiemarkt verhoogt belang van controle op wapenhandel aan de buitengrenzen

Binnen de EU bestaat vanaf volgend jaar een zo goed als vrije markt voor wapens en militair materieel. Dat verhoogt het belang van een sluitende exportcontrole naar landen buiten de EU. Wanneer militaire producten vrijer kunnen circuleren binnen de EU, is het noodzakelijk dat lidstaten exportvergunningen voor uitvoer naar niet-EU-landen op een gelijke manier beoordelen. De vrijmaking van de markt wordt door de EU opgelegd, maar de criteria voor wapenuitvoer naar derde landen worden minder dwingend geharmoniseerd. Wapenhandel naar landen buiten de EU blijft immers onder nationale wetgeving. In het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie stemmen lidstaten hun standaarden om dergelijke vergunningsaanvragen te beoordelen wel enigszins op elkaar af: een Gemeenschappelijk Standpunt van 2009 bepaalt gemeenschappelijke Europese standaarden. Het valt echter af te wachten in hoeverre de afgesproken criteria door alle lidstaten op een eenvormige manier toegepast zullen worden.

Van Estland tot Cyprus: efficiëntie moet gepaard gaan met verantwoordelijkheid

Een liberalisering van de wapenhandel binnen de EU kan niet losgekoppeld worden van een gemeenschappelijk beleid inzake controle op wapenexport naar derde landen. *"Als wapentransfers binnen de EU vrijer worden, moeten in alle lidstaten dezelfde regels gelden voor uitvoer naar landen buiten de Unie. Momenteel lopen de meningen van lidstaten over wapenuitvoer naar landen als Israël, Saoedi-Arabië, Libië of Tsjad echter nog ver uiteen, en zijn deze nog te veel op nationale belangen afgestemd,"* zegt Tomas Baum, directeur van het Vlaams Vredesinstituut bij aanvang van de conferentie. Het Vredesinstituut nam het initiatief om parlementairen, de betrokken industrie, NGO's en EU-spelers samen te brengen om over de impact van de liberalisering te overleggen. Binnen de hele EU, van Estland tot Cyprus, moet immers mee nagegaan worden hoe de efficiëntie van de vrije markt kan gecombineerd worden met een verantwoord beleid inzake controle op internationale wapenhandel. Daarbij is het ook noodzakelijk transparantie, aansprakelijkheid en democratische controle op het beleid te waarborgen. *"Een gezonde balans houden tussen economische belangen en het verzekeren van vrede en veiligheid binnen en buiten Europa is*

belangrijk. Veiligheid is een zaak die iedereen aanbelangt. Zeker inzake wapenhandel, moet het verregaand economische beleid op EU-niveau gepaard gaan met een evenwaardig democratisch gecontroleerd buitenlands- en veiligheidsbeleid", aldus Tomas Baum. Ook voor de Vlaamse overheid, die aan een eigen decreet inzake wapenhandel werkt dat is afgestemd op de nieuwe EU-regels, is hier een belangrijke taak weggelegd.

Informatie en contact

Wies De Graeve

Communicatieverantwoordelijke Vlaams Vredesinstituut

Tel. 02/5524595

wies.degraeve@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu
